

ТЫЗЭКЪОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 54 (22983)

2024-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЬЫЙ

ГЪЭТХАПЭМ и 27-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

МАКЪ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Президентым кыгъэнэфагъэхэр гъэцэклагъэ мэхъух

А. Балабасъ

А. Гусев

А. Гусев

Хэгъагъум иухъумахъом яфанд

УФ-м и Президентэу Владимир Путиным Федеральнэ Зэлуклэм фигыэхыгъэ Джэпсальэм кыщигъэнэфэгъэ пшъэрылхэм язэшлэхын ыкли лъэпкь проектыклэхэм ягъэхъазырын Адыгеим щылъэклуатэ. АР-м иминистрэхэм я Кабинет изэлуклэу Адыгеим и Лышхъэ зэрищагъэр а лэфыр ары зыфэгъэхыгъагъэр.

Къумпыл Мурат кыхигъэ-щыгъ амалэу щылэхэр гъэфедэгъэнхэм, Владимир Пути-

ным кыгъэуцугъэ пшъэрылхэр гъэцэклагъэ хъунхэм пае шыклаглэхэр кыхэхыгъэн-

хэм, республикэм исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэклэ лэфтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр зэ-

шлэхыгъэнхэм мэхъанэшхо зэ-рялэр.

«Президентым и Джэпсальэ джыри зэ зэклэми тыналэ тетэу тыхэплъэжын фае. Ащ шукъыпкырыккыгъэ лъэныкыо пэпчъ ишъухъухъ ыкли ащклэ ищыклэгъэ лэфшлэныр жугъэ-цаклэ, лэфтхъабзэу зэшлэхэр зэклэ клэуххэм нафэ къашыщт. Хабзэм илъэгэплэ пстэухэмкли лэфыгъохэу зэшлэхэрэм яклэуххэр нафэ кытфэхъунхэм пае тишлэ зэхэлъэу пшъэ-

рылхэр зэдэгъэцэклэнхэ фае. Президентри ары кызыфаджэрэр, тыналэ зытырытигъаджэрэр. Арышъ, тыхэгъэу щыпсэурэ пэпчъ ищылаклэ нахышлэ шыгъэным къэралыгъом ипашэ ипшъэрылхэр фытегъэпсыхыгъэу щытых, псэуплэхэм япашэхэм анэсыжыгъэу зэклэми ахэм язэшлэхын тклуачлэ зедетхыллэн фае», — кылуагъ АР-м и Лышхъэ.

(Иккълх я 2 — 3-рэ н. арыт).

Президентым кыыгъэнэфагъэхэр

(Икляух).

УФ-м и Президент Джэпса-лэм кыыгъэнэфагъэ пшээр-ыльхэр анахъу зэпхыгъэхэм ащыщ социальнэ лъэныкъор. Пстэуми апэу хэушъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм лэпылэгъу икыу ятыгъэным ты-налэ тедгъэтын фае. АР-м и Лышъхъэ кызырэхигъэщыгъэм-клэ, дзэкълэлхэм ыкли ахэм яунагъохэм арысхэм лэпылэгъу ятыгъэнымклэ республикэм амалэу шагъэфедэхэрэм нахъ заушъомбгъу. Мыщ дэжым Къумпыл Мурат УФ-м и Президент ипшээрлыкълэхэм къапкы-рыкызы, зэкълэ къэуцурэ лэфы-гъохэр зэшлозыхын фаеу щыт-

ригъэжыгъэм кышыублагъэу тхыль 1700-рэ кылэкълэхагъ, ахэм япроцент 80-р зэшлохыгъэ хуыгъэ. лэфыгъоу кълэлэтыхэрэм янахыбэр зэпхыгъэр дзэ ком-миссариатхэр кызыфагъэфед-дэхэзэ тхыльхэр гъэпсыгъэнхэр, юридическэ ыкли медицинэ лэ-пылэгъу ятыгъэныр, сэкъатныгъэ зилэхэм ыкли ветеранхэм тех-никэ амалхэр алэкълэгъэхэгъэн-хэр ары. Джащ фэдэу кадрэ программэм ипхырышын фэ-гъэхыгъэ къэбарым ыкли ялэ-пэлэсэныгъэ хагъэхъонымклэ амалэу щылэхэм Адыгеим нэ-луасэ шафашых. Ащ даклоу Президентыр шьолырыхэм къа-джэ хэушъафыкыгъэ дзэ операцием иветеранхэр ныб-

А. Гусев

хэм пшээрлыкълэ гъэнэфагъэхэр къафишылгъэх.

АР-м лэфшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкълэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч кызырлыуа-гъэмклэ, хэушъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм ыкли ахэм яунагъохэм лэпылэгъу лъэ-ныкъомклэ ящыкълэгъэ пстэуми икыоу республикэм шалэкълэга-хъэх. Зэтыгъо ахъщэ лэпылэгъум хэгъэхъоэным фэгъэхыгъэ унашъоу мы илэсым аштагъэ-ри гъэцэкълэгъэ мэхъу. Юри-дическэ лэпылэгъур, социальнэ фэлэ-фашлэхэр ыпклэ хэмпылэгъу аратых хэушъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм янэ-ятэхэм. Гушылэм пае, «соци-альнэ газификациекълэ» заджэ-хэрэм тегъэпсыхыгъэу сомэ мини 100 зырыз ахэм араты, лъэлу тхыль къэзытыгъэ нэбгы-ри 123-мэ ащ фэдэ лэпылэгъур алуагъ. Джащ фэдэу клэлэцыл-кыу лыгъыплэхэм ыпклэ хэмпылэгъу ясабийхэр щалыгъых, зыгъэпсэ-фыплэхэм ыкли лэзаплэхэм къа-щялэзэнхэмклэ, загъэпсэфыным-клэ ыкли япсауныгъэ зыпкы рагъэуцожьынымклэ ахэм яклэ-лэцылкыу фытыныгъэ ял. Клэ-лэеджаклохэр ыпклэ хэмпылэгъу гъогъуитло агъашхэх, джащ фэдэу ыпклэ хэмпылэгъу секцие-хэм, кружокхэм ахэлэжъэнхэм-клэ амал ял.

Къэралыгъо фондэу «Хэгъ-гум иухъумахлэхэр» зыфилорэм икыутамэ хэушъафыкыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм лэ-пылэгъушхо араты. Ащ ипашъу Платыкыо Аслъан кызырлыуа-гъэмклэ, фондым илэфшлэн зы-

жыкълэхэр яхэгъэгъу фэшъып-кълэхэу плугъэнхэм нахъ чанэу хашэнхэу. Къэралыгъо фондым иреспубликэ къутамэ мыщкълэ лэфтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр зэ-рехъэх, клэлэеджаклохэм зэлу-клэгъухэр афызэхэх. Кыых-гъэщыгъэн фае хэушъафы-кыгъэ дзэ операцием илэ-хъужъхэу хэкълэдагъэхэм яшлэжъ мыкълосэным аналэ зэрэтыра-гъэтырэр.

Адыгеим и Лышъхъэ пшээр-ыль къафишылгъ хэушъа-фыкыгъэ дзэ операцием хэ-лажъэхэрэм лэпылэгъу ятыгъэ-ным, УФ-м и Президент а лъэныкъомклэ къафишылгъэ пшээрлыкълэхэр гъэцэкълэгъэнхэм къулыкыу пстэуми алуачлэ зэ-дырахыплэнэу.

«Унашъоу тштагъэхэр щылэ-ныгъэм гъэцэкълэгъэ щыхъун-хэмклэ пэрыохъухэр щылэнхэу щытэп, ар лъэныкъо пстэуми афэгъэхыгъэу щыт. Мы лэф-шлэным щыкълэгъэу фэхъухэрэр игъом кыыхэгъэщыгъэнхэ, дзэ операцием хэлажъэхэрэм ыкли ахэм яунагъохэм лэпылэгъу ятыгъэным илэфыгъохэр зэкълэ зэшлохыгъэнхэ фае», — **кы-хыгъэщыгъ Къумпыл Мурат.**

Геническэ муниципальнэ шьолырыр зыпкы игъэуцожьы-гъэнымклэ хэушъафыкыгъэу пшээрлыкълэхэм атегушылэгъэх. АР-м псэолэшшынымклэ и Ми-нистерствэ ипашъу Валерий Картамышевир а лэфыгъомклэ зэшлохыгъэхэр къатегушылэгъ. Ащ кызырэхигъэщыгъэмклэ, илэситлоу блэкыгъэм лэфышхо зэшлохын альэкыгъ. Мы илэ-

сымклэ Геническэ районым еджэплитум атегъэпсыхыгъэу псауныгъэр зыцагъэпытэщт ыкли спортым зыщыпылышхтэ гуп-читлу щашышхт. Ахэм къапэлул чыплэхэри зэтырагъэпсыхы-шхт. Чкаловскэ ыкли Ново-алексеевскэ еджаплэхэм ащ фэдэ гупчэхэр ашашых. Клэлэ-цыкыу лыгъыплэу «Теремокым» гомылапхъэхэр зыцагъэхъа-зырхэр иблэк илэжъэтыгъэ гъэцэкълэжыныр рашылла-гъэх, санаторнэ нэшанэ зилэ еджэплэ-интернатхэр, еджаплэу N 2-р джащ фэдэу агъэцэкълэ-жыгъэх.

«Илэсэу икыгъэм Геническэ районым бэ щыдгъэцэкълэн тлэ-кыгъэр, подрядчикхэм сафэраз псэуалэхэм ягъэцэкълэжыныр яшлыныр дэгъоу зэрэзэшлохы-гъэхэм пае. Джащ фэдэу хэ-дзынхэм языфэгъэхъазыныр ярегъэкълэжыныр альэныкъокълэ кытфэгъэзэгъэ Геническэ рай-оным лэпылэгъушлу тыфэхъугъ. УФ-м и Президент ихэдзынхэм язэхэщэн хэлэжъэгъэ пстэуми инэу сафэраз, цыфхэм ягъэ-шхэн, культурэм альэныкъокълэ лэф зышлэхэрэм яшлогъэшхо къэкълэжъэ мэкъэтыныр Гениче-скэ щыкълэ зэхъум мэфэкълэ нэ-шанэ лэфтхъабзэм илэнымклэ. Цыфхэм зэдырэгъу щыт лэфым ыбгъукълэ щымытхэу, ащ кыых-лэжыгъэ пэлч сыфэраз. Пшээр-ыльхэу кытпышылхэр кы-дэтлытэхэзэ тапэкли тызфэ-гъэзэгъэ Геническэ районым лэпылэгъоу еттырэр лыдгъэ-кълэжъэ», — **кылуагъ АР-м и Лышъхъэ.**

Демографии лофхэр

АР-м лэфшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкълэ иминистрэу Мырзэ Джанбэч зэхэсыгъом кызырэхигъэщыгъэмклэ, УФ-м и Социальнэ фонд ишлуагъэкълэ сабийхэр зэрыс унагъохэм гъэрэкълэ сомэ миллиарди 6 фэдиз хъурэ лэпылэгъу кълэ-клагъ. Унагъохэм лэпылэгъу ягъэгъотыгъэнымклэ федераль-нэ, шьолыр лэфтхъабзэхэр икыоу агъэцэкълэ. Ахэм ахэхъэх ящэнэрэ сабыеу е ащ кыкълэ-лыкълэхэу зыныбж илэсэи 3-м нэмысыгъэхэм мазэ къэс зэты-гъо ахъщэ лэпылэгъу къазэра-ратырэр, коммунальнэ фэлэ-фашлэхэм уасэу атефэрэм ипро-цент 30-р зэрафатырэр, гъот макълэ зилэ унагъохэм арыс клэлэцылкыу ягъэгъэжэн илэ-сым тегъэрэм ипроцент 30-р къазарафалэгъужьырэр ыкли нэмыкълэхэр. Мылькымклэ уна-гъохэм ялэфхэм язытет нахы-шлу шыгъэным тегъэпсыхыгъэу социальнэ зэзэгъыныгъэхэр лэубытыплэ кызыфашихэзэ, къэралыгъо социальнэ лэпылэгъу республикэм щарагъэгъоты. 2023-рэ илэсым социальнэ зэзэгъыныгъэ 850-рэ адашыл-гъагъ. А гухэлъым пае 2024-рэ илэсэми сомэ миллиони 162,32-рэ кыыхагъэкыгъ. Нэмыкълэ лэфыгъо зэфэхъафхэм язэшло-хынкли республикэм ис унагъо-хэм лэпылэгъу зэрафэхъушхэм ыуж итых. Ащ пае гъэрэкълэ Мыекъуапэ унэгъо гупчэ кы-щызэлэхыгъ. Къуаджэхэм со-циальнэ фэлэ-фашлэхэр нахы-шлоу шафагъэцэкълэнхэм тегъэ-псыхыгъэу Красногвардейскэ социальнэ-реабилитацие гупчэу «Доверие» зыфилорэм ащ фэдэ гупчэ мэлъылфэгъум кышы-зэлэхынэу щыт, ыужкълэ респу-бликэм исоциальнэ гупчэ пстэ-уми къащызэлэхын ямурад.

лофтхъабзэу зэрэхъэхэрэм яшлуагъэкълэ сабыибэ зилэ уна-гъохэу Адыгеим исхэр илэс къэс нахыбэ мэхъух. Блэкы-гъэ илэсым ыкли ехъулэу са-быибэ зэрыс унэгъо 8697-рэ, 2024-рэ илэсым гъэтхапэм и 1-м ехъулэу унэгъо 8889-рэ Адыгеим щыпсэушхыгъ. Унагъом

и Илэс кыдыхэлъытэгъэ лэф-тхъабзэхэр демографиемклэ лэфхэр нахышлу шыгъэнхэм фэлорышлэщтых. Цыфхэр жу-гъэу зыхэлэжъэщхэ культурэ лэфтхъабзэхэр зэрэхъанхэу, лэпылэгъукълэхэри аратынхэу ра-хъухъэ.

Социальнэ уплэкълунхэр зэ-хашэхэи, лэфтхъабзэу зэрэхъэ-хэрэм, проектхэм, нэмыкълэ шьолы-рыхэм ащызэшлохыгъэхэм шлуагъэу къатырэр зэрагъэ-шлагъ. Уплэкълунхэм афэхъугъэ клэуххэм планернэ зэхэсыгъом щатегушылэгъэх. Гушылэм пае, ящэнэрэ ыкли ащ кыкълэлы-клорэ сабыим пае зэтыгъо ахъщэу кълэуклэрэм хагъэхъо-нэу, сабий кълэухъуагъэхэм ящыкълэгъэ пкыгъохэр — курэ-жыыхэр, плэкълорхэр ыпклэклэ къаздалахын альэкышхт пунктхэр кызылэхынхэу игъо альэгъугъ. Илэс 20-м кышыгъэжыгъэу илэс 29-м нэс зыныбж бзыль-фыгъэхэм апэрэ ыкли ятлонэрэ сабыир кызыфэхъукълэ ахъщэ лэпылэгъу ятыгъэн фаеу алы-тагъ. Джащ фэдэу документхэм ягъэхъазырынкълэ пэлудзыгъэ шыкълэм тетэу лэпылэгъу зыца-фэхъушхэ чыплэхэр кызылэхы-хынхэу рахъухъэ.

Демографии лэфхэр нахы-шлу шыгъэнхэм тегъэпсыхыгъэу АР-м и Лышъхъэ пшээрлыкълэ афишылгъ стратегическэ гу-хэлъхэмклэ Агентствэм ихэбзэ анахышлухэр кызыфагъэфед-дэнхэу, пэцэныгъэ адызехъэ-гъэнымклэ унэшхо тэрэзхэр аштэнхэу. Псауныгъэм икыу-хъумэнкли, нэмыкълэ лъэныкъо-хэмклэ амалэу, щыкълэгъэу щы-лэхэр гъэунафыгъэнхэ, планым диштэу лэфыгъохэр зэшлохы-гъэнхэ фае. Унагъохэм лэпы-лэгъу ягъэгъотыгъэнымклэ лэф-тхъабзэу зэрэхъэхэрэр зыфэ-кълэжыныр фаер стратегическэ гухэлъхэм язэшлохын — цыф-хэм хахъоу ялэм зыкыгъэлэты-гъэныр, гъот макълэ зилэхэм къагъэхъыгъэныр, чыплэ кыин-хэм унагъохэр къарышъыжы-гъэнхэр ары.

Мэхъанэшхо зилэ нэмыкълэ пшээрлыкълэ Президентым кыгъэнэфагъэхэм зэу ащыщ цыфхэм нахыбэ къагъэшлэ-ным иамалхэр зэхэжъэнхэр. Гъэрэкълэ гурытымклэ цыфхэм

гъэцэкIагъэ мэхъух

къагъашIэщтыгъэр илэс 75,4-рэ фэдиз. Мы илэсыр имыкIызэ, ар илэс 76-м нагъэсын ямурад. Ащ пае псауныгъэм икхъуэху-мэнкIэ Iофтхъэбзэ тедзэхэр зэрэхъаштых. АР-м псауныгъэр къэуэхумэгъэнымкIэ иминистр-рэу Мэрэтыкъо Рустем къы-зэрэхигъэщыгъэмкIэ, ана-хъу зэрылIыкIэхэр гу-лэнт-фэ узхэр ары. Ахэм ябэныжы-гъэным пае сымэджэщхэм оборудованиелэхэр ачIагъу-цощтых, нэмыкI амалхэри зэ-рахъаштых.

АР-м и Лышхъэ пшэрыл афишылъгъэ МКЪТУ-м имедицинэ институт кадрэхэр щегъэджэ-гъэнхэм, шъоушыгъу узым ыгъэ-гумэкIыхэрэм атегъэпсыхъэгъэ еджапIэхэр зэхэщэгъэнхэм аналэ тырагъэтынэу. Мэрэтыкъо Рустем къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, ащ фэдэ еджэпIитIу агъэпсы-гъах. Зичэзыу еджапIэр Инэм иполиклиникакIэ къыщызэлуа-хышт. 2024-рэ илэсым амбу-латорнэ онкологие Iэпылэгъу язытышт гупчи ащ къыщызэлуа-хынэу рахъухъэ. Шъоушыгъу узым ыгъэгумэкIырэ кIэлэцIы-кIухэм аль глюкозэу хэлъыр зыфэдизыр зэрашыр пкыгъор ращэфынэу 2024-рэ илэсым сомэ миллион 13 фэдиз къы-хагъэкIыгъэ. Ащ нэмыкIэу мыгъэ IэзэпIи 9 документхэм ягъэхъа-зырынкIэ электрон шыкIэм техъашт. Флюорографиэм къы-гъэлэгъуагъэхэр къафызэхъ-фыгъэнхэм ыкIи нэмыкI ушэ-тынхэр ыпкIэ хэмылэу зэхэ-щэгъэнхэм япхыгъэ Iофыгъохэ-ми федеральнэ гупчэр атегу-щылэ. НэмыкI псэуалэхэм яшыны, ягъэцэкIэжыны лъа-гъэкIуатэ. Поликлиникэхэр джы-рэ шапхъэхэм адиштэу зэтэ-гъэпсыхъэгъэнхэм телъытэгъэ шъолъыр программэм тетэу 2030-рэ илэсым нэс Iофтхъэ-бзэ 93-рэ зэрэхъанэу рахъухъэ. Реанимацие отделением игъэ-кIэжыныкIи, диспансеризацие нахъыбэу цыфхэр къыхегъэу-бытэгъэнхэмкIи пшэрылхэр Адыгеим и Лышхъэ афишыл-гъэх.

УФ-м и Президент и Джэ-псалъэ къыдхэлъытагъэу джы-ри зы пшэрыл афашылъгъэ. Ар зыфэгъэхыгъэр зыныбж хэ-кIотагъэхэм икхъоу Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэныр, ахэм къазэ-радекIокIыхэрэм пIэлъэ кIыхъэм телъытагъэу зегъэушъомбгъу-гъэныр ары. Гъэрекло къыще-гъэжыгъэу Адыгеим мы про-ектыр щэгъэцэкIэу аублагъэ. Сэкъатныгъэ зилэхэмрэ нэж-лужхэмрэ къадекIокIыштхэ, Iэпылэгъу афэхъушт нэбгыри 143-рэ рагъэджэгъэ. ПIэлъэ кIы-хъэкIэ къадекIокIыхэрэм со-циальнэ Iофылэхэмрэ зыныбж хэ-кIотагъэхэмрэ нахъыбэу аха-гъэхъанхэу рахъухъэ. Мы про-ектым игъэцэкIэн мыгъэ сомэ миллион 75-рэ фэдиз пэлуа-гъэхъашт. Ащ дакIоу цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашIэхэр зы-гъэцэкIэрэ гупчэхэм яинфра-структурэ зырагъэушъомбгъу, ялахылхэм къазэрадекIокIышт-хэм зашыфагъасэрэ, реабили-тациемикIэ техникэ пкыгъохэр къазышаращатышт чIыплэхэр, мафэрэ зыдэщылэнхэ алъэкIышт отделениехэр къызэлуахы.

«Амал зэриIэкIэ ащ фэдэ цыфхэм шынаIэ нахъ пэшэу атежыгъэт. Цыфхэм къадекIо-кIыгъэнымкIэ пIэлъэ кIыхъэм

А. Балабасъ

телъытэгъэ проектикIэм амал къеты зэсэгъэхэ чIыплэм шы-лэхэу ящыкIэгъэ фэло-фашIэхэр ахэм къафагъэцэкIэнхэу. Ащ дакIоу гериатрическэ къулыкIуэм изегъэушъомбгъуны лъыдгъэ-кIотэшт. «Зыныбж хэ-кIотагъэ-хэр чанэу, бэгъашIэу щэрэтых» зыфилорэ отделением ишыны мыгъэ аухышт. Мысатыу ор-ганизациеи хэу социальнэ Iофтхъа-бзэхэр зезыхъэхэрэр мыщ фэдэ Iофым къыхэжыгъэлажыгъэх. Мы аужырэ уахътэм грантхэмкIэ Iэпылэгъоу ахэм яттырэм хэп-шыкIэу хэдгъэхъуагъэ», — къы-луагъэ КъумпIыл Мурат.

Спортыр, гъэсэныгъэр, ныбжыкIэ Iофхэр

Джащ фэдэу зигугъу ашы-гъэхэм ащыщ спортыр пыща-гъэхэр нахъыбэу хъуным, мы лъэныкъом иинфраструктурэ лъэхъаным диштэу зэтэгъэпсы-хъэгъэным япхыгъэ Iофыгъохэр. Цыфым ипсауныгъэкIэ шуагъэ къэзытырэ псэукIэ илэным на-хъыбэу зыщыпылхэ шъолъыр пэрыти 5-м Адыгеир зэрэщыщыр зэхэсыгъом къыщыхагъэщыгъэ. 2023-рэ илэсыр зэфэпхы-сыжымэ, республикэм щыпсэу-рэм ипроцент 56,8-р, ар нэб-гырэ 262280-рэ мэхъу, физкуль-турэм е спортыр пыл. 2024-рэ илэсым а пчъагъэр процент 59,4-м нэгъэсыгъэныр пшэрыл шъхъалэхэм ащыщ.

АР-м физкультурэмрэ спор-тымрэкIэ и Комитет итхъаматэ игуадзэу Андрей Бородиным къызэрилуагъэмкIэ, мы лъэны-къом епхыгъэ учреждениехэм акIуалIэрэр нахъыбэу хъуным фэшI Iоф зэрэаIэрэ графикхэм зэхъокIыныгъэхэр афашыштых, инструкторэу ачIэтхэм япчъагъэ хагъэхъошт, цыфыбэ зыхэлэ-жъэрэ спорт Iофтхъабзэхэр нахъыбэу зэхэщэщтых, УФ-м и Президент кIэщакIоу зыфэхъугъэ предложениер агъэфедэныш, ГТО-м ишапхъэхэр зыгъэцэкIэ-шъухэрэм хэбзэлахэу атырэм къафырагъэгъэзэжышты.

АР-м и Лышхъэ цыфхэр нахъ чанэу спортыр, физкуль-турэм апыщэгъэнхэр шъолъы-рым ипашэхэм пшэрыл шъхъа-лэу зыфагъэуцужьхэрэм зэрэ-щышым, мыдэеуи гъэцэкIагъэ зэрэхъурэм къыкIигъэтхыгъэ. КъумпIыл Мурат къызэрилуа-гъэмкIэ, аужырэ илэсхэм мы лъэныкъом зэхъокIыныгъэшIоу фэхъугъэхэр, физкультурэм

зыщыпылхэу ыкIи псауныгъэр зыщызэтырагъэуцожьырэ ком-плексэу, площадкэу ашыгъэ-хэр, агъэцэкIэжыгъэхэр ащ фэло-рышIэх.

Непэ цыфхэм агъэфедэн алъэкIыну спортыр псэолъэ 996-рэ шъолъырым ит. Ахэм ащы-щэу 604-р къоджэ псэуплэхэм адэт. Спорт псэуалъэу Адыгеим исхэм ящыкIагъэм ипроцент 62,1-р хъазыр.

— Псэуалъэу тшIыхэрэм цыфхэм шуагъэ къафахыны, ящылакIэ нахъышIу хъуным фэло-рышIэнхэ фае. ТапэкIи федеральнэ Iэпылэгъур дгъэ-

А. Гусев

2024-рэ илэсым ищылэ мазэ илофшIэн ригъэжыагъэ. ИлэсыкIэ еджэгъоу къа-кIорэм поселкэу Яблоновскэмрэ АдыгеякIэмрэ ащашырэ еджапIэхэу нэбгырэ 1100-рэ зым чIэсыным телъы-тагъэхэм япчъэхэр къызэлуахы-щтых.

Джащ фэдэу Яблоновскэмрэ къалэу Мыекъуапэ ирайон цы-клоу «Восходимрэ» ащашыхэр-рэ, ащ пэпчыи нэбгырэ 1100-м телъытагъэ, нэбгырэ 250-рэ зычIэсышт еджапIэу Мыекъопэ районым ипоселкэу Табачнэм щырагъэжыагъэр 2024-рэ илэ-сым къаухыштых.

агъэцэкIэжыых, ящыкIэгъэ пкы-гъохэр ачIагъэуцох, еджапIэхэм автобусыкIэхэр афашэфых, кIэлэегъэджэ ныбжыкIэхэм ясэнэхъаткIэ Iоф ашIэным нахъ кIэгъэчэфыгъэнхэм пылтых.

НыбжыкIэ политикэм фэ-гъэхыгъэу къэгущылагъэ мы лъэныкъом фэгъэзэгъэ Ко-митетым итхъаматэу Максим Галушкиныр. Лъэпкъ проектэу «Гъэсэныгъэ» зыфилорэм къы-дихэлъытагъэу «Шъолъырыр ныбжыкIэхэм апай» зыфилорэ программэр пхырашты. Ныбжы-кIэхэм сенаушыгъэу ахэлъыр агъэфедэшъун амал ятыгъэным,

А. Балабасъ

федэшт, псауныгъэмкIэ шуагъэ къэзыхырэ псэукIэ зилэр на-хъыбэу хъуным тыфэбэнэшт, инфраструктурэм зедгъэушъом-бгъушт, мы лъэхъаным ищы-кIэгъэ техникэр, оборудовани-ер икхъоу илэнхэм тыпыллышт, спортсменхэм Iэпылэгъу тафэ-хушт, — къылуагъэ шъолъырым ипашэ.

Гъэсэныгъэм исистемэ игъэ-кIэжыны игъэ-кIотыгъэу зэхэ-сыгъом щытегушылагъэх. Ана-хъу зигугъу ашыгъэр кIэлэ-цыкIу Iыгъыплэхэм, еджапIэхэм, гурыт сэнэхъат гъэсэныгъэ зышарагъэгъотыхэрэм яшын, ягъэцэкIэжыны, ящыкIагъэр ягъэгъотыгъэныр ары.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэ-ныгъэмрэкIэ иминистрэу Евге-ний Лебедевым къызэрилуа-гъэмкIэ, ТэхутэмыкIое райо-ным ит къуаджэу Бжыхъэко-ежыым щашыгъэ еджапIэу нэбгырэ 250-мэ ателъытагъэм

Ахэр затлупшхэкIэ ятлонэрэ сменэу еджэрэ кIэлэеджакIохэм япчъагъэ хэпшыкIэу нахъ макIэ хъушт. Непэ шъолъырым кIэ-лэеджакIоу исым ипроцент 17,1-р, ар нэбгырэ 10547-рэ, ащ тетэу гъэсэныгъэ зэрагъэ-гъоты.

ЕджапIэхэм ягъэцэкIэжыны фытегъэпсыхъэгъэ федеральнэ программэу 2022-рэ илэсым атлупшыгъэми Адыгеир зэрэхэ-лажъэрэр зэхэсыгъом къыщы-хагъэщыгъэ. Ар зыпхыраштырэм къыщыублагъэу еджэпIэ 16 шъолъырым щызэтырагъэпсы-хъажыгъэ. Министрэм къызэ-рилуагъэмкIэ, 2024-рэ илэсым-кIи гурыт еджэпIи 5 къыхахыгъэ.

Джащ фэдэу кIэлэцIыкIу Iы-гъыплэхэмрэ гурыт сэнэхъат гъэсэныгъэ зышарагъэгъотырэ учреждениехэмрэ ягъэцэкIэжыны республикэм щылагъэ-кIуатэ.

Ахэм ямызакъоу, спортзал-хэр, медицинэм пае кабинетхэр

специалист ныбжыкIэхэм яIоф-шIэн шуагъэ къафихыным ар фэло-рышIэ.

НыбжыкIэ общественнэ ор-ганизациеи, гупфэклоу ыкIи патриотическэ движениехэм, студентхэмрэ кIэлэеджакIохэм-рэ язэхэхъэхэм язегъэушъом-бгъуни Адыгеим щылагъэ-кIуатэ.

АР-м и Лышхъэ Прези-дентыр кIэщакIоу зыфэхъугъэ лъэпкъ проектикIэу «Урысыем иныбжыкIэхэр» зыфилорэм амалыбэу къызэритыштыр, ныб-жыкIэ политикэм шъолъырым ыкIи хэгъэгум зашаушъомбгъу-ным зэрэфэло-рышIэщтыр къы-хигъэщыгъэ. КъумпIыл Мурат мы лъэныкъом фэгъэзэгъэ къулы-кIухэм ныбжыкIэхэм Iоф ада-шIэнэу, анахъ шыкIэшIухэр мы политикэм щыпхырыштыгъэнхэм ыуж итынхэу къафигъэпытагъэ.

**АР-м и Лышхъэ
ипресс-къулыкIу.**

Гъэтхапэм и 27-р — Урысые Федерацием илэпкъ гвардие идзэхэм я Маф

**Урысыем илэпкъ гвардие илофышлэхуэ
лътэныгъэ зыфэтшыхэрэр!**

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэклым — Урысые Федерацием илэпкъ гвардие идзэхэм я Мафэ фэшл тышъуфэгущо!

Хэушъафыкыгъэ дзэ операцием ишъолъыр щытхуэ хэлъуэ шъуипшъэрылхэр шышъогъэцаклэх, къэралыгъомрэ цыфхэмрэ яфедэхэр пытагъэ шъу хэлъуэ къэшъоухъумэх, терроризмэмрэ бзэджэшлэгэмрэ шъуапэуцужьы.

лофэу жъугъэцаклэрэм пшъэдэкълъж ин, блэнагъэ,

лэплэсэныгъэшхо ищыклагъ. Шъуикъулыкъу пшъэрылхэр дэгъоу ыкли псынклэу зэрэзэшлэшхуэрэм бэклэ ялътыгъэшт Адыгэ Республикэм экономикэмклэ, социальнэ лъэныкъомклэ зэхъоклыныгъэхуэ фэхуэштхэр, Адыгеим щыпсэхуэрэм щылаклэу ялэштыр зыфэдэштыр.

Урысые Федерацием илэпкъ гвардие идзэхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гъэлорышлалэу Адыгэ Республикэм щылэм илофышлэхэмрэ иветеранхэмрэ гуфэбэныгъэ хэлъуэ тафэгущо республикэмрэ ти Хэгъэгущорэ яобщественнэ-политикэ ыкли ясоциальнэ-экономикэ зыпкытыныгъэ икъэхуэмэн

ялахышхо зэрэхашлэхэрэм, якъэралыгъо зэрэфэшъыпкъэхэм апае.

Псауныгъэ пытэ, щылэкълэшлэ шъуилэнэу, Адыгеимрэ Урысыемрэ яфедэ зыхэлъ лофым гъэхъагъэхэр шышъушлынхуэ шъуфэтэлэ!

Адыгеим и Лышъхъэу, Урысые политическэ партией «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ и Секретарэу КЪУМПЫЛ Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

Мэхъанэшхо зилэ къулыкъу

Федеральнэ унашъоу «УФ-м илэпкъ гвардие идзэхэм афэгъэхьыгъ» зыфилорэм къызэригъэнафэрэмклэ, лэпкъ гвардиер къэралыгъо дзэ организациеу щыт, къэралыгъо ыкли общественнэ щынэгъончъэныр, цыфхэм яфитыныгъэхэр ыкли

яшъафитыныгъэ къэхуэмэгъэнхэм ар фэлорышлэ.

Ащ хахъэх подразделениехуэ ОМОН-р, СОБР-р, авиоотряды, вневедомственнэ ухъумэныр, нэмыклэхэри. Ахэм япшъэрылхэр шъхъалэхэм ащыщых общественнэ рэхъатныгъэр, къэралыгъо псэолъэ шъхъалэхэр къэхуэмэгъэнхэр, экстре-

мизмэм ыкли терроризмэм апэшлуклогъэныр, нэмыклэхэри.

УФ-м лэпкъ гвардиемклэ и Федеральнэ къулыкъу и Гъэлорышлалэу АР-м щылэм мы мафэхэм пэцэныгъэ дызэрехъэ полицием игенерал-майорэу Олег Якушевым.

Мы мафэм ехуэлэу Гъэлорышлалэр къулыкъушлэхэмкли, техникэмкли икъоу зэтэгъэпсыхъагъ. Тиреспубликэ имы-

закъоу нэмыкл шъолъырхэм ащ хэтхэм щытхуэ хэлъуэ къулыкъур ащыхы.

Гъэлорышлалэм хэбзэхуэмэкло къулыкъухэм зэпхыныгъэ адырилэу адэлажъэ. Джащ фэдэу АР-м хэгъэгущоу клоцлэу лэпкъ гвардиер къэралыгъо общественнэ-политическэ ыкли нэмыкл мэхъанэшхо зилэ лэпкъ гвардиер къэралыгъо щызэхъагъэхэрэм къулыкъушлэхэр ахэлажъэх.

Хэгъэгур къыуухъумэныр
ипшъэрылхэр шъхъал

Гъэлорышлалэм илэпкъ гвардиер

Хэбзэхуэмаклоу къулыкъур пхыныр къыны ыкли щынагъо. Ар сэнэхъатклэ къыхэзыхэрэр цыф бланэу алытэ. Хэгъэгущоу клоцлэу къулыкъухэм зищылэныгъэ языпхырэ пэпчъ ихэгъэгущоу къыуухъумэным ренэу фэхъазырын фый. Ащклэ ахэр ренэу щысэтэхыплэу щытых.

ныгъэрэ щытхуэрэ къалэжъыгъ.

— Сид фэдэрэ лъэхъани Улэшыгъэ Къуачлэхэм къулыкъур ащыхыгъэныр агъэлаплэ. Ар хуэлыфыгъэ пэпчъ ипшъэрылхуэ сэлъытэ. лэпкъ гвардиер къэралыгъо дзэ организациеу щыт, къэралыгъо ыкли общественнэ щынэгъончъэныр, цыфхэм яфитыныгъэхэр ыкли

ныгъэрэ щытхуэрэ къалэжъыгъ. — Сид фэдэрэ лъэхъани Улэшыгъэ Къуачлэхэм къулыкъур ащыхыгъэныр агъэлаплэ. Ар хуэлыфыгъэ пэпчъ ипшъэрылхуэ сэлъытэ. лэпкъ гвардиер къэралыгъо дзэ организациеу щыт, къэралыгъо ыкли общественнэ щынэгъончъэныр, цыфхэм яфитыныгъэхэр ыкли

ныгъэрэ щытхуэрэ къалэжъыгъ. — Сид фэдэрэ лъэхъани Улэшыгъэ Къуачлэхэм къулыкъур ащыхыгъэныр агъэлаплэ. Ар хуэлыфыгъэ пэпчъ ипшъэрылхуэ сэлъытэ. лэпкъ гвардиер къэралыгъо дзэ организациеу щыт, къэралыгъо ыкли общественнэ щынэгъончъэныр, цыфхэм яфитыныгъэхэр ыкли

тицыхъэ телъ, тилофшлэн къыныны, Хэгъэгущоу, цыфхэм ящыклагъэу щыт.

Гъэхъагъэу илэхэм ялытыгъэу еж ышъхъэ фэгъэхыгъэу бэ къылотэныр, зыщытхуэжыныр Заур икласэп. Анахъуэ къыхыгъэщырэр къулыкъур ахызы хэклодэгъэ илофшлэгъухэм лыгъэу зэрэхъагъэр ары.

— Тыхэгъэгущоу лыхуэжъэу къэралыгъоу щыт. Зэо пчъагъэ ащ къызэринэ-кылыгъ. Лэпкъ гвардиер и Гъэлорышлалэу щысэ зытэлхын къулыкъушлэхэр мымаклэу хэтых, ахэм япшъэрылхэр дэх имылэу агъэцаклэ, патриотизмэу ахэлъыр хэткли щысэтэхыплэ. Мыщ дэжъым зыщыдгъэгущоу хуэштэл яхэгъэгущоу къаухъумэзэ зыпсэ зытыгъэу къулыкъушлэхэр. Ахэр егъэшлэрэ шлэжъу тыгу илэщытхы, — **къылуагъ ащ.**

Отрядым хэтэу хэушъафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжъэхэрэм хабзэм лъэшэу ыналэ къатет. Ар къызежъагъэм щыублагъэу клалэхэм щытхуэ хэлъуэ къулыкъур ахы. Мамырныгъэр ягъогъоу тидзэклолэу пстэуми шлэхуэу къагъэзэжыныу афэтэлэ!

хэшлык фыуилэу, психологическэу уфэхъазырэу, пшлэрэм уасэ ептыжъэу ущытын фае. Джащ фэдэу щынэ угу къыхъанэу щытэп, къын чыплэ ифэгъэу цыфым лэпылэгъу псынклэр ебгъэгъотышъун фае. Ахэм зэкклэми Росгвардиер икыулыкъушлэхэр афагъасэх.

Хэтрэ ани икласэу мэшлэхом пигъэхъанэу фэештэп, Заур янэу Людмилэ ахэм ащыт. Икласэу илофшлэн зыфэдэр къыгурэлэми, къулыкъум къэтыфэ мэгумэклэ. Заур мэшлэхуэу сабыищ ил, Айтэч илэси 10, Аслъан — 7 ыкли Зарэ — 2 аныбжъ.

— лэпкъ гвардиер сисабыйхэм къагурылоу зэхуэу къызырыгушхуэхуэ аублагъ. Ащ къуачлэу ыкли къарыу къысеты. Къытклэу хуэжъэрэ лэужжэрэ мамырэу псэунхэм тапэкли тыфэбэнэшт, — **elo Заур.**

Хэушъафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжъэхэрэм хабзэм лъэшэу ыналэ къатет. Ар къызежъагъэм щыублагъэу клалэхэм щытхуэ хэлъуэ къулыкъур ахы. Мамырныгъэр ягъогъоу тидзэклолэу пстэуми шлэхуэу къагъэзэжыныу афэтэлэ!

КИАРЭ Фатим.

Лыгъэ зыхэлъуэ Хэгъэгур къэзыухъумэхэрэм ащыт Д. Заур. Ар мы мафэхэм УФ-м илэпкъ гвардие и Федеральнэ къулыкъу и Гъэлорышлалэу АР-м щылэм иподразделениеу ОМОН-м икомандир игуадз, подполковник.

Заур къызэрэтфилотэгъэмклэ, ицыклогъом къысегъэжъагъэу спортыр икласэу къэтэджыгъ. Хьа-курынахъэблэ гурыт еджаплэр къызеухым, Адыгэ къэралыгъо университетым физическэ культурэмклэ ыкли спортымклэ и Институт члэхъагъ. Ащ щеджэзэ кикбоксингымклэ бэнагъэ, гъэхъагъэхэри мымаклэу илэх. Нэужым дзэм ащи, къалэу Ставрополь къулыкъур щыхыгъ. Джащыгъум къыгурылуагъ къулыкъу пхыным шлоу ыкли дэгъоу

хэлъыр, уиунагъорэ уихэгъэгурэ къэхуэуэхэмхэ зэрэллэкълэщтыр. Ыгуклэ ар ыштагъэу щытыгъэти, къызэкложым ищылэныгъэ хэбзэхуэмэклоу къулыкъу хэм арипхынэу рихуэхагъ. 1993-рэ илэсым къысегъэжъагъэу ОМОН-м хэт. Апэ зэоллэу къулыкъур ригъэжъагъ, нэужым иструкторэу, мы мафэхэм ОМОН-м ихэушъафыкыгъэу отряд ипащэ игуадзэу лэпкъ гвардиер.

Дзэ къулыкъум сызэрэщылэгъэр къысегъэжъагъэу Д. Заур Росгвардиер иотряд хэтэу къулыкъу ехы. Ащ зэрилытэрэмклэ, хэгъэгущоу къэхуэуэхэмхэ япшъэрылхэр шъхъалэхэм ащыт. Дзэ пшъэрылхэр бгъэцэклэнхэр псынклэгъоу, ар щынагъо. Ау а лэпкъуэу зышлыгъэ клалэхэм лытэ-

ящынэгъончъагъэу лыплэжъэныр, терроризмэр ыкли экстремизмэр къэмыгъэхуэуэхэмхэ илофыгъохэр, нэмыклэхэри. Апэ 2016-рэ илэсым нэс АР-м хэгъэгущоу клоцлэу лэпкъ гвардиер къэралыгъо дзэ организациеу щыт, къэралыгъо ыкли общественнэ щынэгъончъэныр, цыфхэм яфитыныгъэхэр ыкли

Хэушъафыкыгъэ дзэ операцием иапэрэ мафэу хэушъафыкыгъэу Д. Заур Росгвардиер иотряд хэтэу къулыкъу ехы. Ащ зэрилытэрэмклэ, хэгъэгущоу къэхуэуэхэмхэ япшъэрылхэр шъхъалэхэм ащыт. Дзэ пшъэрылхэр бгъэцэклэнхэр псынклэгъоу, ар щынагъо. Ау а лэпкъуэу зышлыгъэ клалэхэм лытэ-

Гъэтхэпэм и 27-р — театрэм и Дунэе маф

АР-м и Театральнэ зэхыхъэ иартистхэу Даур Жаннэрэ иартистхэу
Хьакъуй Анзауррэ «АР-м изаслуженнэ артист» зыфилорэ иартистхэу
зыгъэхъагъэхэмкIэ кыыхагъэщыгъэхэм гуыцIэгъу тафэхъугъ.

Сэнэхъатыр лым щыц зыхъукIэ

Хьакъуй Анзаур роль 50 фэдиз сценэм кыищы-штыгъ. Урысые сериал-хэм рольхэр къаищыIэу хъугъэ. Исэнэхъат фэ-штыпкъэу рылажыбхэр-рэм ащыц. Трагедием нахы комедиер къэп-штыныр бэкIэ нахъ кыи-нэу елытэ.

Анзаур искусствэхэмкIэ колледжым итеатральнэ отделение кыизеухым, Лъэпкъ театрэм иактерэу Iоф ышIэнэу ыублагъ. Илэс 28-рэ хъугъэу ащ Iут, Краснодар, Налчык, Казань, Кырым, Тьркуем къацагъэ-лъэгъогъэ спектаклэхэм ахэлэ-жыагъ. Зыхъэ Заур сценэм ролыбэ кыидишынэу хъугъэ, ащ ыпсыхъагъ, кIырыппыгъ, актер сэнэхъатым инэшэнэ шхъалэхэр кыыригъэштагъэх.

— «Тятэжымэ яорэдхэр» зы-филорэр Тьркуем кыищыд-гъэлэгъонэу щытэу, Оркы-жыкыо Ахьмэдэу игъонэмысэу зидунай зыхъожыгъэм ычIыпIэ спектаклым сыхагъэхъагъ. Сэ Краснодар сыкыишынэу кыи-щытэу ышIэу. Ахьмэд ыуж ащ ухэхъанышъ зыкыищыдгъэ-лъэгъонэу кыищытэу. Сытешы-нахыщытэу нахъ мышIэми, Зыхъэм сценэм сыкыищыдгъэ-тэхъагъэм тетэу спкыи зыри-щыгъ, узэрэзеклоштыри, узэрэу-цущытири — Заур шэпхъэ щы-сэтэхыпIэу сфэхъугъ. НэмыкIэу ащ уготын пIэахыщытэу.

А. Гусев

НыбжыкIэ актерхэр хэтэу «Псэлъыхъохэр» агъэуцун зэ-хъум, Хьэпап ироль кыфагъэ-шъошагъ. Зыхъэ Заур ычIыпIэ ар джы Хьакъуй Анзаур къешы. Ар пшъэдэкIыж инэу елытэ. ШIу алъэгъурэ спектаклым игерой шхъалэу Зыхъэ Заур кыишынэу зэсагъэхэм ычIыпIэ уиуцонэу Iэшлэхэп. Ау щытми кыидэхъугъ, илэс пчъагъэм кыизлэкигъэхъагъэ сэнэуш-гъэм иушэтыпIэу хъугъэ, гъэхъа-гъэ ышIыгъ.

— Илэс 15 тыныбжыу, чы цына тышIыгъэу талэкIафэу, тыныбжыкIэ дэдэу теджэ зэ-хъум ахэр ташхъагъ итыгъэх, — гуфэбагъэр кыищытэу Анза-ур нахыж артистэу театрэм чIэтхэм ягугъу къешы. — БэкIэ щысэтэхыпIэ кыитфэхъугъэх тиартист нахыжыхэр. Анахъ

кыизырыкIо эпизодыми уемыжэ-гъахэу кын умгъэлэгъоу мэхъу, зэхэпфыгъэми ублэкIын умы-лэкIэу. Мафэм зы шапхъэкIэ уекIуалIэ, пчыхъэм нэмыкI шы-кIэ кыихъогъэщы... — Джащ фэдэу ролыр къадэхъуфэ ар-тистхэр дэлажыбхэр. Сценэм тет-хэ хъумэ ар кыизырыкIо дэдэу къашырэм фэдэу кыищытэу.

— **Урысые детектив теле-сериалэу «Бим» ичэзыу зэф-шъыхъафхэм ятехын ухэлэ-жыанэу хъугъэ. Кином роль кыищыпIыныр сценэм утетыныр сыда зэрэзэте-кIыхэр?**

— ГъэрекIо ЦIэмэз (Ново-российскэ) тыкIозэ техынхэм тахэлэжыанэу хъугъэ. «Бим» ия 2-рэ ыкIи ия 3-рэ едзыгъохэм сахэт. Урысые сериалхэм, фильмхэм тазэрахэлажыерэм

шылагъэ кыеты. Артистым, амал щыIэмэ, лъэныкыо зэфшъыхъа-хэмкIэ зиушэтын, зыкыищытэу-гъон фае. Ау театрэр зыми фэбгъэдэщытэп. Сценэм укыптехъэш, ролыр къэошыфэ ухэт, урэлсэу. Кином дублэ пчъагъэ пшын пIэахыщытэу. Ар нэмыкI «опыт» зыфалорэм фэд.

Комедиер бэу кын кыищытэу-ныр. Трагедием унэпс кыищытэу-хы кыищытэу цыфым ышIошъ бгъэхъушъ. Драмэми зы гуш-IэхыгъэкIэ «шIу усэлэгъу» зыпIокIэ зэкIэ кыищытэу. Ау комедием кIуачIэу пIыхырэр нахыб. КIэлэцIыкIумэ апае пшысэри нахъ шIэхэу бгъэуцущыт ыкIи кыищытэу.

— **Роль 50 фэдиз зэкIэм-кIи сценэм кыищыпIыныр. Сыда анахъ мэхъанэ зилагъэ-хэр оркIэ?**

— О. Заградникым ипшэсэу «Соло для часов с боем» зы-филорэр тиартист нахыжыхэм ГИТИС-р кыизаухыгъэр илэс 40 зэрэхъугъэм фэшI фэгъэшъ-шъагъ. Ахэр: КIыкI Юр, Устэ-кыо Мухътар, Пэрэныкыо Чатиб, Хэкужъ Сар. Джахэм сахэтэу Iоф адэсшIэныр синасып кыи-хыгъ. Мамый Ереджыбэ ипшэ-сэу агъэуцугъэхэм, зэкI пIоми хъунэу, сахэлэжыагъ. Кыищы-гъэщымэ сшIоигъу ТхьакIумэцэ Налбый курсымкIэ мастерэу тилагъ, тыригъэджагъ, бэ тигъэ-шлагъэр. Союзым ианыхъ ре-жиссер дэгъуи 10-мэ ясатыр хахъэщытэу. ХьакIэгъогъу Къэ-сэй, Нэгъой Инвер, Хьакъуй Аслъан агъэуцугъэ кыищытэу.

гъонхэм сахэтыгъ. Лъэпкъ, урыс, Iэкиб драматургием яклас-сикхэм атехыгъэ пшэсэхэм, Б.Брехт «Кавказский меловой круг», Мурэтэ Чэпай и «Шъу-забэхэр» сахэлэжыагъ. Аужырэр драматургыр кыищытэу илэс 85-рэ мыгъэ зэрэхъурэм фэдгъэшъаушэзэ дгъэуцужыгъ, мэлъыфэгъум театрэм кыищы-дгъэлэгъошъ. Ащ нэмыкIэу актерхэм яунэ Гупчэу А. Яблоч-киным ыцIэ зыхъэу Москва дэтым Дэрбэ Тимур ипшэсэ-техыгъэ спектаклэу «Шыу ма-фэр» кыищыдгъэлэгъошъ. Ахэр сьд фэдизэу кIуачIэхэ, мэхъанэ куу ялэу пшэсэхэр тхыгъэх, цыфымгъэм укыищытэу, дунаим щыхъурэм узэрэпхыгъэр кыи-гурагъаго.

Хьакъуй Анзаур образ зэфэ-шъыхъафхэр сценэм кыищыгъэ-лъэгъуагъэх, гушIэм пае, Бо-лэтыкыор («Шапсыгъэ пшъашъ», КIэрэщэ Тембот), оркыи («Тя-тэжымэ яорэд», Къуекыо Нал-бый), Батыр («Медая», Натхъо Къадыр), Шэбатныкыор («Ащэ-мэз исырын», Хьакъуй Аслъан), Караман («Дорого! Караман же-ну ведет!», А. Гецадзе), чыгыр («Зиусхъаныр орэпсэу», Хъунэго Саид). Лъэгъупхъэу ар сценэм кыищытэу зэкIэ, лъэпкъ шуашэ-ри, дзэкIолI шуашэри зэфэдэу кыищытэу. Кыищытэу, зыищытэу-рэм цыхъэ фэошIы, героюу кыищытэу зыищытэу ищыIэныгъэ ухэцэ, сценэм щыбысым. Щыт-хъуцIэу кыищытэу зыищытэу кыищытэу.

ТЭУ Замир.

«Театрэр хэмытэу сищыIэныгъэ слъэгъурэп»

Даур Жаннэ 1996-рэ илэсым щыублагъэу Лъэпкъ театрэм Iоф щышIэ. «Псэлъыхъохэр», «Шъузабэхэр», «ГъашIэм имэ-зиш», «Мэз пшыс», «Ахадэ-рэр дэхъурэп», «Слуга двух го-спод» — зэкIэмкIи роль 20-м къэхъу кыишIыгъ. Театрэр ищыIэныгъэ щыц штыпкъэу елытэ.

— Роль пэпч сабыим фэдэу зэхэ-шIэ, апэ ошынэ, етIанэ екIолэкIэ кыи-фэогъоты, уесэ, нэужым угу фэбагъэ кыищытэу, шIу олъэгъу, — кыищытэу Даур Жаннэ ыкIи актер сэнэхъатым кыищы-зыхъэгъэ гъогъу иублэпIэ зыфэда-гъэр кыищытэу. — Сянэжъ кыи-зэрилотэжыщытэу зэкIэмкIэ, сабыи псын-кIэу сыщытэу. Апэрэ лъэбэкъухэр мэ-зипшIым сшIыгъэх, илэс мыхъоу сыкыи-гушIылагъ. «Еплъ ар, зэрэартисткэр!», — кыищытэу зэкIэмкIэ. ШыпкъэмкIэ, оред кыищытэу, сыкыищытэу сикIасэ-щытэу. Гурыт еджапIэм сыщеджэфэ Iофхъабзэу щызэхэщытэу зэкIэмкIэ са-хэлэжыанэу сикIасэагъ. Ар кыищытэу, гъунэгъу бзылфыгъэм кыищытэу гъэзэтым итыгъэ мэзэгъэушIыкIэ, теат-ральнэ студием ия 2-рэ курс ныбжы-кIэхэр зэрэащытэу кыищытэу. Сянэ фэагъэ, ау сятэ кыищытэу зыищытэу ащ сьчIэхъагъ. ЗэкIэмэ анахъ «мастер» дэгъоу ТхьакIумэцэ Налбый сикIэлэ-гъэджэнэу синасып кыищытэу. «Актер-ское мастерство» ащ тигъашIэщытэу. Зыхъэ Заурбыйрэ Мэлайчэтрэ, Би-

данэкъо Мариет, КIурашынэ Фатим тызыгъасэщытэу.

Апэ пстэури сшIогъэшIэгъоныгъ, сшIот-хъэгъуагъ. ЕтIанэ сэнэхъатым нахъ лъэшэу сызэрэхышIэрэр зэхэсшIагъ. Нэужым IофшIэным изэтеусэагъэ сы-кыищытэу, апэрэ нэпсхэр, штагъор, цыхъэ зытемылэжыи кыищытэу зыищытэу. Сьзэхъагъэм сыхэкIыжыныу сыфэагъ, ау сянэ сызэтыриажэщытэу. «Сценэм ушыпсэуныр» хъопсэгъо IэшIоу зэрэсшIагъэр сыгу кыищытэу. Уахъэр кэси театрэм Iоф сшIэнэу сычIэхъагъ...

IофшIэным сыхытэсагъ. Сипшъашъэу Дианэ кыищытэу мэзиш нахъ ымыныбжыу сыкыищытэу. Кулисэ кIыбым щыIэу ар кыищытэу пIоми хъушъ, IофшIэ ренэу кыищытэу зыищытэу, сянэ бэрэ сфилыгъэу кыищытэу. АщкIэ бэ кыищытэу, ищыкIыгъом епхыгъэ охътэ шIагъор сIэкIэкIыгъ. Арэу щытми, сырэгушхо, сынасыпшIу зэрэсшIэмкIэ, гушхуагъэ кыищытэу.

— **Сыда анахъ кынэу, анахъ узы-гъэщыныу уисэнэхъат хэлъыр?**

— Анахъ шынагъор тисэнэхъаткIэ роль уимыIэу, уащыгъупшагъэу укыищытэу ары. Апэрэ сценэ кыищытэу гур мэлъэпэрэпэ, уигумэки зыдэпхыжы-щытэу умышIэу. Ау такыищытэу узы-тетыкIэ ахэр пхэкIыжы. РолыкIэ кыи-зыуатыкIэ, ащи джэнджэщытэу угу кыи-регъахъэ — пфэгъэцэкIэщытэу, сьд фэдэу хъушъа уигерой, сьдэушъэу пэблагъэ зыфэпшIышъа, уиофшIэн уигъэрэзэжы-щытэу? ЕтIани кыищытэу зыищытэу сьдэу-щытэу цыфхэм агу нэсышъа? Ащ фэдиз гумэкIыр шхъэм щызэблэкIы. «Слуга

А. Гусев

двух господ» зыфилорэ спектаклым Беатриче ироль кыищытэу. Хъульфы-гъэкIэ заригъаштэ шIоигъоу бзылфы-гъэ образэу кыищытэу зэхэпхыныгъэ инхэр фэхъух. Хъульфыгъэ шуашэр, зекIуакIэр, кыищытэу — зэкIэри зэблэсхъун фэагъ. Ар ушэтыпIэ фэдагъ, кыищытэу сытешыныхъэщытэу. Ау щэлагъэ пхэлэу Iоф зыдэпшIэжыы зыхъукIэ пстэури кыищытэу. Хъуль-фыгъэ образы сценэм кыищытэу зыищытэу бэмэ агу рыхыгъэу кыищытэу. «Шъузабэхэр» зыфилорэ спектаклым кыищытэу ролыр кыищытэу кын сыхэтыгъ. Сэц фэдахэп бзылфыгъэ образэу кыищытэу зыищытэу. Ар кыищытэу, кыищытэу, оштэфэ бэ пкIэ-хэкIырэр...

— **Сэнэхъатым сыда анахъ дэгъоу кыищытэу пIытэрэр?**

— Актеры бэ нэшэнэ дэгъоу хэлъын фаер. ЗыригъашIэрэр дэгъоу ышхъэ риубытэн, ицыхъэ зытешыжыи, жыи кIэтын, щэлэгъэшхо хэлъын, пшъэдэкIы-жыу телъыр зэхышIэн, кыищытэу хэлъын фае. Ролым узэрэхэахэрэм фэдэу, укыищытэу зыищытэу Iэпэлэсэныгъэм щыц. Театрэр уищытэу шIу олъэгъу-мэ, ахэр зэкIэ бгъэцэкIэушъушъ. ТикIэлэ-егъаджэхэм ар ренэу кыищытэу. Ащ фэдэу тыхъуным пае Iоф зыдэпшIэжы-щытэу.

— **Уищытэу зыгорэ щызэблэп-хъунэу уфэагъэба?**

— Цыфхэм афэдэу кыищытэу зыищытэу горэхэри, сызкIэхъопсыхэрэри щыIэх. Гитарэм кыищытэу зыищытэу зыищытэу сыфай. Ар кыищытэу Iоф дэсэшIэ, ау уахътэ икыоу фэзгъотырэл. Ролыхэм афэгъэхыгъэмэ, «Иммерсивный театр» зыфалорэ кыищытэу фэдэм сыхэ-лэжыанэу сыфай. Сыщытэу хэтыгъэм, хэтым ыкIи сапэкIэ кыищытэу синасып сыфэраз. Непэ кыищытэу зыищытэу хъурэр зэкIэ сэтэ, ау етIани кIэу кыищытэу лъэбэкъу фэбдзынэу уфай.

Мамыр уащор уащыгъэу укыищытэу, шIу пIэгъурэ Iофым уфэлэжы-ныр, кыищытэу цыфхэм ялэпылэгъу зэхэпшIэныр, зыфэбгъэуцужыи пшъэ-рылхэр кыищытэу, уанэ-уатэхэр, уисабыи хэр псаунхэр насыпыгъ. Ахэр ау сьдми кыищытэу фаеу тэлъытэ, ахэр зэкIэ уищытэу джары насыпы-гъэр. Арышъ, сэ сынасыпшIоу зы-сэлъытэжы.

АЦУМЫЖЪ Адам.

АР-м изаслуженнэ артист.

Икъялэмыпэ дышъэр кышпэзы

Лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» ижурналистэу, гъэзетэу «Шапсыгъэм» иредактор шъхалэу, «Шъачэ икъябархэр» зыцлэ тедзэгъум икорреспондентэу, АР-м изаслуженнэ журналистэу Ныбэ Анзор 2023-рэ ильэсым изэфэхысыжхэмклэ Пшызэ шъолырым и «Дышъэ кълэм» зыфиорэ цлэ лъаплэр кыфагъэшъошагъ.

Ныбэ Анзор хы Шыу-цлэ Юшъом имыза-кьоу Адыгеими, ткъош республикэхэм

ыкIи IэкIыб къяралыгъохэм ащыцлэрыIo журналист. Икъялэмыпэ, ыбзэ осэ ин афашлэу, сэнаушygъэшхо зыхэлъ Io-фышлэшхоу ыцлэ Iугъэ. Журналистикэм 1994-рэ ильэсым кышцегъэжыагъэу щэлажъэ. Адыгеим, кьош республикэхэм, Пшызэ шъолырым якъябарлгыгъэлэс амалхэм адэлажъэ. 1999 — 2005-рэ ильэсхэм КъТРК-у «Адыгеим» икъяутамэу «ТВ Шапсугия» зыфиорэм ипэщагъ.

ытхышъуицта шъуIуа?». Етхышъу. Гъэзетэу «Шапсыгъэм» кызылохэм ар нафэ хъугъэ. Журналистэу цыригъэжъэ-гъагъ, ау шлэху иредактор шъхалэ хъугъэ. Къыхъэрэр зэкIэ ежъым етхы, ыпэкIэ нэкIуб-гъуитIу хъуицтыгъэмэ, джы 8. Ащ икъялэмыпэ зэкIэми ашлэ, Пшызэ шъолырым ижурналист анахь дэгъухэм ащыц, уасэ фашилы, зыхалъхъан ашлэрэн, — кыддэгъошагъ хы Шыуцлэ Юшъом щыпсэурэ шапсыгъэхэм яобщественнэ зэхыхъэу «Адыгэ Хасэм» итхьаматэу КIакIыхъу Мэджыдэ.

Ныбэ Анзор «Шапсыгъ» зыфиорэ гъэзетым иредактор шъхалэу зылажъэрэр ильэс 22-рэ хъугъэ, зылухъагъэр ильэс заулэкIэ ыпалэ. Джач фэдиным хабзэ хъугъэу хы Шыуцлэ Юшъом Iус адыгэ шапсыгъэхэм ящылэкIэ-псэукIэ, зигъо Iофыгъоу ялэхэр, ягумэкIыгъохэр инэкIубгъохэм къашелуатэх, Адыгэ Хасэм Iофэу ышлэрэр къашырегъэлъэгъукIы. Лъэпкъ зэфыштыкIэхэм, тарихым, плуныгъэм къатегушылэ, ичIыгогъу цлэрылохэм якъябархэр келуатэ. Чыплэ Адыгэ Хасэм ихъатыркIэ ипчъагъэкIэ 3700-рэ хъоу мазэм зэ гъэзетыр кыдэкIы. ЫпкIэ хэмылпэу, хы Шыуцлэ Юшъом Iус адыгэ унагъо пэпч ар IэкIагъахъэ. Хэти ешлэ ащ дэлажъэрэр, тхыгъэхэр зиэхэр. Анзор ыцлэ кIэмыдзагъэми, итхакIэкIэ къашлэжъы.

— Гъэзетыр, Анзор ихъатыркIэ, титарихъ иухъумагIу. Ащ хы Шыуцлэ Юшъом ихъугъэ-шлэгъэ шъхалэхэр кыициIo-

тыкIыгъэх. Ильэс пчъагъэу кыыздэкIырэм къэштэжъы, уищыкIагъэр зэкIэ кыипхыицт. Ихъарзынэц нэкIубгъохэр зэпы-рыбгъазэхэмэ, гъэзетымрэ Анзоррэ зы къябар зэрэбланыгъэ-кIыгъэр кыибгурэIo. Анзор тэ лъытэныгъэшхорэ осэшхорэ фэтэшIы, — eIo KIакIыхъу Мэджыдэ.

Ильэс 22-рэ хъугъэу Ныбэ Анзор «Адыгэ макъэм» ижурналист. Мафэ къэс плэми хъунэу адыгэ къуаджэхэм ащэлэ. Ахэм километрэ пшы пчъагъэ азыфагуми, мыпшъыжъэу адэхъэ, ащыхъурэ-ащышлэрэр, ягумэкIыгъохэр зэрегъашлэх, гъэзетым кыитфетхыжъы.

— Анзор ишIуагъэкIэ хы Шыу-цлэ Юшъо шапсыгъэхэм ящылэкIэ, цIыф пэрытэу ахэт-хэм, ягъэхъагъэхэм тащыгъуаз, ошIэ-дэмышIагъэ къэхъугъэмэ псынклэу кыитфетхыжъы, кыиднегъэсы. Гъэзетым имы-закъоу ар лъэпкъми зэрэпсэоу фэлажъэ. Арышъ, Анзор иIоф-шIагъэхэм осэ ин къазэрэ-фашилыгъэр редакцием Iутхэм-кIэ тигуанэ. ТапэкIи гъэхъагъэ-хэр ышIыхъэ лэжъэнэу тыфэ-лгало, — кыIуагъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шъхалэу МэщлэкIэ Саидэ.

Анзор ильэпкъ, икультура шуллэгъоу афырилэр дунаим тет адыгэ пстэуми ашлэ. Исэнэхъат ишIуагъэкIэ чIыр кы-кIухъаныр фызэшлокIыгъ ыкIи къяралы-гъо зэфэхъафхэм арыс адыгэхэм гушылэгъу афэхъугъ, тильэпкъэгъу цлэрылабэ нэлусэ ышIыгъ, шлэныгъабэ къакIэрихыгъ.

— Журналистикэм ихъатыркIэ ситворчестви псыхъагъэ хъугъэ. Ащ ишIуагъэкIэ тилъэпкъ икультура, ишэн-хабзэхэм якуупIэ сыхъагъэ, сынэхэмкIэ адыгэм идунай слэгъугъэ. Анахь шъхалэр ситлэпкъ шIуагъэ горэ фэсшIэн слэг-кIыгъ. Зигугъу къэсшIы мы-хъуицт Iоф сIагъэп ыкIи сIлэн. Анахь зэнеуабэ кызыныкIырэм-ми кыкIытегушылэ, адыгэхэм ягумэкIыгъуи игугъу къэсшIы, титарихъ икъяухъумэни зыфэ-сэгъазэ, Урысыем ыкIи IэкIы-бым ащыхъурэ хъугъэ-шлэгъэ инхэри синэплэгъу изгъэкIхэрэн. Ау сыдигъуи нахь сугуанэр ыкIи сикIасэр тиадыгэ къуа-джэхэм садэхъаныр ары. Ахэм ящылэкIэ-псэукIэ, цIыф гъэшIэ-гъонэу адэхъэр слэгъунхэр ренэу сугуанэ, — кыддэгъошагъ Ныбэ Анзор.

Анзор журналистикэм зыщылэжъэрэ ильэсипшI пчъагъэм къаклоцI ыльэгъу-гъэмрэ ынэ кIэкIыгъэмрэ шлэхуэ зы тхылым шызэхъугъогагъэ хъушIт. Тыркуем, Израиль, Иорданием, Германием, Урысыем ащыпсэурэ адыгэхэм къакIэ-рихыгъэ къябар гъэшлэгъонхэр, зэдэгущылэгъухэр, сурэтхэр кыыздэхъашт тхылым игъэхъазырын непэ дэлажъэ. Ау ижурналист IофшIэн ар ипэрыохъоп. Сыдигъуи фэдэу непи Iоф пчъагъэр зэдифызэ къябарыкIэхэр егъэхъазырых. **АНЦОКЪО Ирин.**

«Патриотическэ плуныгъэр» зыфиорэ лъэныкъомкIэ Ныбэ Анзор иIофшIэгъи-щэу «По зову сердца», «Возвращенные из небытия» ыкIи «Награда — спасенная жизнь» зыфиохэрэм текIоныгъэр кыдахагъ.

Ныбэ Анзор хы Шыуцлэ Юшъом имы-закъоу Адыгеими, ткъош республикэхэм ыкIи IэкIыб къяралыгъохэм ащыцлэрыIo журналист. Икъялэмыпэ, ыбзэ осэ ин афашлэу, сэнаушygъэшхо зыхэлъ Io-фышлэшхоу ыцлэ Iугъэ. Журналистикэм 1994-рэ ильэсым кышцегъэжыагъэу щэлажъэ. Адыгеим, кьош республикэхэм, Пшызэ шъолырым якъябарлгыгъэлэс амалхэм адэлажъэ. 1999 — 2005-рэ ильэсхэм КъТРК-у «Адыгеим» икъяутамэу «ТВ Шапсугия» зыфиорэм ипэщагъ. 1999-рэ ильэсым кышцегъэжыагъэу хы Шыуцлэ Юшъо адыгэхэм ягъэзетэу «Шапсыгъэм» Iоф щешлэ, 2002-м щыу-благъэу ащ иредактор шъхалэ. 2006-рэ ильэсым кышцегъэжыагъэу гъэзетэу «Шъачэ икъябархэр» зыфиорэм икорреспондент.

— СицIыкIугъом сыжурнали-стынэу сыфэагъ, ау спортым енхыгъэу. АКЪУ-м филологием-кIэ ифакультет къэсыухыгъэу, ильэсиншIлэрэ урысыбзмрэ ли-тературэмрэкIэ кIэлэгъаджэу

ШэхэкIэ сыщылэжыагъэу джащ сыкыфэкIуагъ. Ау апэрэ лъэбэкъур зышIыгъэр 1994-рэ ильэсыр ары. Ащ дэжъым Цу-екъо Юныс итхыгъэу «ГъучI тыгъужъым итаурыхъ» зыфи-Iорэм фэгъэхъыгъэ тхыгъэ гъэ-зетэу «Советскэ Адыгеим» кыизгъэхъэгъагъ, гушылэ зэнеуа-би кыныкIыгъагъ, «Шапсыгъэ-ми» ыужыкIэ кыицыхауты-гъагъ. Сижурналистикэ сэн-нэхъаткIэ ащ мэхъанэшхо иIагъ, егъэжъанIэ сфэхъугъ, — кыитфиIотагъ Ныбэ Анзор.

— КъэсшIэжъы, «ГъучI тыгъужъым итаурыхъ» зы-филоу Анзор иапэрэ тхыгъэу гъэзетым кыицыхаутыгъагъэр. Ащ дэжъым кIэлэ ныбжыкIэу еджэныр кыухи кыгъэзэжъы-гъагъ. Сызеджэм згъэшIэгъо-гъагъэ. КIэкIыгъэ шъхъае, мэхъанэ ин, гуишысэшхо хэлъу тхыгъагъ. Ащ дэжъым се-гуишысагъ «мыш фэдэ джыри

Зыныбжъ имыкъугъэхэр бзэджэшлагъэхэм ащаухъумэх

АР-м и Прокуратурэ кызэритыгэмкIэ, 2022-рэ илэсым егъэпшагэмэ, блэкIыгъэ илэсым зыныбжъ имыкъугъэхэм бзэджэшлагъэу зэрахъагъэр процент 40,1-кIэ нахъ макIэ хъугъэ.

Пэшлорыгъэш Iофтхъабзэу республикэм щызэхащэгъэхэм яшIуагъэкIэ мыщ фэдэ къэгъэлъэгъонхэм шъолъыр къафэIуагъ. Адыгэ Республикэм хэгъэгу IоцI IофтхэмкIэ и Министерствэ нэмыкI къулыкъухэр игъусэхэу зыныбжъ имыкъугъэхэм бзэджэшлагъэхэр ыкIи хэбзэукъоныгъэхэр зэрамыханхэм, джаш фэдэу ежхэм бзэджэшлагъэхэр къадызэрамыханхэм алъэныкъокIэ пэшлорыгъэш Iофтхъабзэхэр ренэу зэхашх. Межведомственнэ зэхэсыгъохэм ыкIи комитетхэм гумэкIыгъохэр къащалэты ыкIи ахэр зэрэдагъэзыжышIт шыкIэхэр агъэнафэх.

АР-м и МВД иуащэуагъэуполномоченнэхэм ыкIи зыныбжъ имыкъугъэхэм ялофыхъохэмкIэ иотдел ипашхэу Сергей Баклановым кызэриIуагъэмкIэ, гъэсэныгъэ учреждениехэм ащеджэхэрэр ошIэ-дэмышлагъэ зыхэлъ хъугъэ-шлагъэхэр къэхъухэмэ зэрэзекIоштхэм, амышIэрэ Iыфхэм зэрадэгущыIэштхэм шапхъэу апылхэм афэгъэхыгъэу пэшлорыгъэш Iофтхъабзэхэр афызэхашх, IлэлэIыкIухэм янэ-ятэхэм, ахэм апылпхэхэрэм ыкIи яIуныгъэ пылхэм аIокIэх. 2023-рэ илэсым зэкIэмкIэ лекцие 1723-рэ, 2024-рэ илэсым имэзитIоу пыкIыгъэм – 369-рэ афызэхашх.

Тишъолъыр ихэбзэухъумэIо къулыкъухэм хэбзэгъэуцу, гъэцэкIэIо ыкIи зыныбжъ имыкъугъэхэу Iыплъэн зымыIэхэм адэлэжьэрэ къулыкъухэр ягъусэхэу Iэтахъохэм бзэджэшлагъэхэр зэрамыханхэм ыкIи ащ фэдэхэр кыхэгъэщыгъэнхэмкIэ зэхэуытэгъэ Iофтхъабзэ гъэнэфагъэхэр зэрахъэх. Ведомствэхэр зэгъусэхэу зэрэздэлэжьэхэрэм ишIуагъэкIэ гъогу пхэндж техъэгъэ ныбжьыкIэхэр кыхагъэщы.

Джаш фэдэу зыныбжъ имыкъугъэхэм ялофхэмкIэ подразделениехэм ны-тыхэм, IлэлэIыкIухэм апылпхэхэрэм ыкIи зыплухэрэм Iоф адашIэ. ГушIэм пае, 2023-рэ илэсым ны-тыхэу зисабыI тэрэзэу зымыплухэрэм, зерищыIагъэу зыналэ тезымыгъэтыхэрэм алъэныкъокIэ протокол 1108-рэ зэхэгъэуцагъ (мы илэсым имэзитIоу пыкIыгъэм 190-рэ). Къулыкъум илофшIэхэм ны-тыхэр еджаплэхэм къарагъэблагъэх, зыныбжъ имыкъугъэхэм яIуныгъэ-гъэсэныгъэкIэ

япшэрылхэр зымыгъэцэкIэхэрэм уголовнэ-правовой пшэдэкIыж зэрагъэхъышIтыр агурагъало.

Ащ нэмыкIэу Iэтахъохэм яхэбзэ фитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм фэшI зыныбжъ имыкъугъэхэм ялофхэмкIэ комитетхэм зэпхыныгъэ дырIэу межведомственнэ дэкIыгъохэр зэхашх, зыныбжъ имыкъугъэхэр нахъыбэу зыщызэхашхэрэ чIыплэхэм, зыщыпсэхэрэм макIох. Анахъэу социальнэ щынагъо зышхъащыт унагъохэм ащыпсэурэ IлэлэIыкIухэм аналэ атет, ахэр чIыплэ кынэу зэрытхэм кышынхэм фэшI еджаплэхэм къащызэIуахыгъэ кружокхэм ыкIи секциехэм агъаIох. ЗэгурыIоныгъэ зэрымыл унагъохэу учетым щытхэм хэушхъафыкIыгъэу аналэ атырагъэты. Ащ епхыгъэу 2023-рэ илэсым зэкIэмкIэ дэкIыгъо 470-рэ зэхашх, 2024-рэ илэсым имэзитIоу пыкIыгъэм 71-рэ.

Iыплъэн ямыIэу гъогу тетхэр кыхэгъэщыгъэнхэм ыкIи ахэм хэбзэукъоныгъэхэр зэрамыханхэм афэлорышIэрэ пэшлорыгъэш патриотическэ, спорт ыкIи уишIэныгъэ хэзыгъэхэрэ Iофтхъабзэхэр къулыкъухэм рагъэIокIыгъэх.

Зыныбжъ имыкъугъэхэм хэбзэукъоныгъэ ыкIи бзэджэшлагъэ зэрамыханхэм, джаш фэдэу ахэм яхэбзэ фитыныгъэхэр ыкIи яшIоигъоныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм афэшI 2023-рэ илэсым Адыгэ Республикэм оперативнэ-пэшлорыгъэш Iофтхъабзэхэр щызэрахъагъэх.

Ахэм ащыщ Урысые Iофтхъабзэу «Хъадэгъур зышхашхэр ошIэмэ, макъэ кытэгъэу» зыфилорэр. Ащ пшэрылхэу иIэр наркотикхэр хэбзэнчъэу кызэрэрагъэIокIыхэрэм пэуцужыгъэным общественносты кыхэгъэлэжьыгъэныр, ащ пыщэгъэ Iыфхэм ягъэхужьынкIэ IэпыIэгъу афэхъугъэныр, ахэр щыIэныгъэм хэгъэгъозэжыгъэнхэр ары. Iофтхъабзэм иапэрэ уцугъо гъэтхэпэм и 18-м кыхыгъэжыагъэу и 29-м нэс Адыгеим щэкIо.

Адыгеим иполиции икъулыкъушIэхэм зыныбжъ имыкъугъэхэм апае зэхэуытэгъэ пэшлорыгъэш Iофтхъабзэу «Твой выбор – 2023» зыфилорэр зэхашх. АР-м хэгъэгу IоцI IофтхэмкIэ и Министерствэ IлэцакIо зыфэхъугъэ

Iофтхъабзэр апэрэп Адыгеим зэрэщыIорэр. КъытIэхъухэрэ Iлэужхэм бзэджэшлагъэхэр ыкIи хэбзэукъоныгъэхэр зэрамыханхэм ар фэлорышIэ.

Ащ нэмыкIэу «Рецептив», «Дети России», «Защита», «Условник – Надзор», «Подросток – Школа», «Нет ненависти и вражде» зыфилорэр тиреспубликэ щырагъэIокIыгъэх.

Iофтхъабзэхэм адакIоу IлэлэIыкIуи ифитыныгъэхэр зэраукъагъэм епхыгъэ бзэджэшлагъэ зэрахъагъэу макъэ кыхызэгъэIуIэ, ащ епхыгъэ къулыкъум илофшIэхэр Iэтахъор зыщыпсэурэ чIыплэм макIох, IлэлэIыкIуи ищыIэIлэ-псэуIэ зыфэдэр зэрагъэлъэгъу, унагъом гъотэу ыкIи щыIэIлэ амалэу илэхэм защагъэгъуазэ. Iэтахъор зыщыпсэурэ унагъор мытэрэзэу: янэ-ятэхэр ешъаIохэу, унэ IоцIым изытет санитар шапхъэхэм адимыштэу, ашхын ыкIи ащыгъын ямыIэу кыхызыагъэщыкIэ, ащ фэдэ ны-тыхэм пшэдэкIыж арагъэхы. Джаш фэдэу зыныбжъ имыкъугъэхэм ялофыхъохэмкIэ ыкIи ахэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ комитетхэм ахэр кыхагъэблагъэх ыкIи адэгущыIэх. Ясабыхэм икъоу аналэ атырамыгъэтэу ыкIи япшэрылхэр амыгъэцэкIэхэу кыхызыагъэщыкIэ тазыр зыпыл административнэ пшэдэкIыж арагъэхы ыкIи унагъор учетым хагъэуцо. Ны-тыхэу зисабыI шапхъэхэм адимыштэу зыплухэрэм пшэ-

дэкIыж анахъ пхашхэу арагъэхырэр мы лъэныкъомкIэ фитыныгъэхэр алыхыгъэныр ары. Мыщ дэжым кыхыкум иунашъо хэлъын фэе. Ащ нэмыкIэу сабыим ипсауныгъэкIэ зэрар кыхфэзыхын зылэкIышIт зекIуаIэхэр нытыхэм къахафэмэ, унашъом кызэригъэнафэрэм тетэу зыныбжъ имыкъугъэхэм апылпхэрэ ыкIи къэзыгъэгъунэрэ къулыкъухэм ахэм сабыир къалахын алъэIышIт.

С. Баклановым кызэриIуагъэмкIэ, зыныбжъ имыкъугъэ IлэлэIыкIухэм бзэджэшлагъэхэр зэрахъанхэм анахъэу лъапсэ фэхъурэр янэ-ятэхэр ыкIи хабзэм илIыкIохэр икъоу ахэм зэралымыплъэхэрэр, ахэм афэгъэгъэ учреждениехэм ыкIи къулыкъухэм икъоу пэшлорыгъэш Iофтхъабзэхэр зэращызэхамыщэхэрэр ары. Мы лъэныкъомкIэ уполномоченнэ къулыкъухэм ялофшIэн нахъ агъэлъэщын фэе. Джаш фэдэу къытIэхъухэрэ Iлэужхэм Iуныгъэ тэрэз ятыгъэнымкIэ Iыф пэлч пшэдэкIыжэу ыхырэр кыгурылон фэе.

Iофтхъабзэм зэфэхысыжхэр кыфшIыIэ Адыгеим иполиции икъулыкъушIэ кыIуагъ тапэки мыщ фэдэ пэшлорыгъэш Iофтхъабзэхэр зэхашхэу зэралышIтыр ыкIи ахэм къахагъэлэжьэрэ ныбжьыкIэхэм япчъагъэ нахъыбэ шыгъэн зэрэфаер.

КИАРЭ Фатим.

Шапхъэхэр

Апэрэ тхьамафэр аухыгъ

Урысые физкультурэ-спорт комплексэу «Юфшлэным ыкIи зыкхъуэмэжыгъэным сафэхъазыр» зыфилорэм иапэрэ тхьамафэ аухыгъ. 2024-рэ ильэсымкIэ ар апэрэу щытыгъ.

Юфтхъабзэм хэлэжыгъэхэр аныбжыкIэ зэтекIых, ащ елы-тыгъэу ушэтынхэри акIугъэх, дышъэ, тыжыын ыкIи джэрз медальхэм афэбэнагъэх.

ЗэхэщакIохэм кызэралугъэмкIэ, Урысые физкультурэ-спорт комплексэу «Юфшлэным ыкIи зыкхъуэмэжыгъэным сафэхъазыр» зыфилорэм итхьамафэ Мыекьюапэ щыпсэурэ нэбгырэ 45-рэ хэлэжыгъ. Республикэ

стадионэу «Зэкъош-ныгъэм» ахэр щы-зэлукагъэх, зыщашэтыгъ. Шапхъэхэм кызэрагъэнафэу дышъэ бгъэхалхьэр кэблэжыным фэшI лэныкьюи 6 дэгъу дэдэу птын фэягъ. А пшъэрылхьэр нэбгыри 9-мэ агъэцэкIагъ. Дышъэ бгъэхалхьэ-

хэр къафагъэшъошагъэх: Егор Волковым, Константин Логиновым, Дмитрий Логиновым, Михаил Проценком, Михаил Ершовым, Мария Ершова, Марет Керселян, Аксиния Лебедева, Милана Логинова. Нэбгыри 4-мэ тыжыын, 2-мэ джэрз медальхэр къалэжыгъэх.

Юфтхъабзэм анахь ныбжыкIэу хэлэжыгъэр ильэсих зыныбж Милана Логинова ары, анахыжыыр ильэс 63-рэ зыныбж Марет Керселян.

ЗэрагъэнэфагъэмкIэ, Урысые физкультурэ-спорт комплексэу «Юфшлэным ыкIи зыкхъуэмэжыгъэным сафэхъазыр» зыфилорэм изичэзыу тхьамафэ мэкьюгъум рагъэкIокIышт.

ЗэхэщакIохэр ыкIи кыдэзыгъэкIырэр:
АР-м лъэпкэ ЮфхэмкIэ, IэкIыб кэралхэм ащыпсэурэ тильэпкэ-гъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кэбар жугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекьюапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр:
385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаIихырэр А4-кIэ заджэхэр тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатыхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожыых.
E-mail: adygoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутын ЮфхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ ЧIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4178
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 504

Хэутыным узшыкIэтхэнэу щыт уахъэр
Сыхъатыр
18.00
ЗышыкIэтхэгъэхэ уахъэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр
МэщIэкъо С. А.

Редактор шъхъалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкIыж зыхырэ секретарыр
Тхьаркхъо А. Н.

Спорт щэрыоныр

Зэнэкъокъухэм зафагъэхъазыры

Мыекьюапэ спортсменхэм спорт щэрыонымкIэ зэхэщэшт зэнэкъокъухэм зафагъэхъазыры.

Мы спорт лъэпкыимкIэ Урысыем и Кубок кыдэхыгъэным, джаш фэдэу ныбжыкIэхэр зыхэлэжэштхэ зэнэкъокъухэм Адыгеим иллыкIохэм защаушэтышт. Юфтхъабзэхэр Липецкэ хэкум ит къалэу Конь-Колодезь щыкIоштых, зэрагъэнэфагъэмкIэ мэлылфэгъум и 8-м рагъэжэнхэш и 18-м аухыштых.

Адыгеим икомандэ зэнэкъокъухэм афэзыгъэхъазырырэр олимпийскэ чемпионэу, спортымкIэ заслуженнэ мастерэу Сергей Алифиренкэр ары.

Тиспортсменхэм ыкIи ахэм ятренир гъэхъэгъэшлхэр ашлынхэу, республикэм ыцIэ рарагъэлонэу афэтэлэ.

